

20121443484

**РЕГУЛАТОРНА КОМИСИЈА ЗА ЕНЕРГЕТИКА
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија врз основа на член 22 став 1 точка 8 и член 28 од Законот за енергетика („Службен весник на Република Македонија“ бр. 16/11 и 136/11), на седницата одржана на 13 ноември 2012 година, донесе

ПРАВИЛА ЗА СНАБДУВАЊЕ СО ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Предмет на уредување

Член 1

(1) Со овие Правила за снабдување со електрична енергија (во понатамошниот текст: Правила) се уредуваат општите услови и начинот на снабдување како и меѓусебните права, обврски и одговорности на снабдувачот со електрична енергија (во понатамошниот текст: снабдувач), потрошувачите на електрична енергија (во понатамошниот текст: потрошувачи), операторот на електропреносниот систем и операторот на електродистрибутивниот систем, а особено:

1) условите, начинот и рокот на склучување на договорот за продажба на електрична енергија;

2) начинот на отчитување, пресметка, фактурирање и наплата на испорачаната електрична енергија и услугите за користење на преносната односно дистрибутивната мрежа за електрична енергија;

3) условите и начинот на обештетување на потрошувачот во случај на намалена испорака или прекин на испораката на електрична енергија;

4) потрошувачи на кои не може да им се прекине испораката на електрична енергија и начинот на обезбедување на гаранции за намирување на трошоците за потрошената електрична енергија од страна на овие потрошувачи;

5) начинот и постапката за промена на снабдувачот по избор на потрошувачот и право на потрошувачот без надомест да го промени снабдувачот;

6) квалитетот на испорачаната електрична енергија пропишан во Мрежните правила за пренос и Мрежните правила за дистрибуција на електрична енергија;

7) квалитетот на услугите што ги обезбедува снабдувачот;

8) минималните услови и начин за организациона поставеност и техничка опременост за обезбедување на комуникација со потрошувачите заради обезбедување на пропишаниот квалитет на услугите што ги обезбедува снабдувачот;

9) начинот и постапките за комуникација и размена на информации помеѓу снабдувачот и операторите на соодветните системи заради обезбедување на пропишаниот квалитет на електричната енергија и услугите што ги обезбедуваат операторите;

10) условите и постапката за исклучување на потрошувачите од преносните односно дистрибутивните системи во случај кога потрошувачите не ги исполнуваат обврските урдени со закон, пропис и договор;

11) начинот, формата и роковите за поднесување на извештаите кои што снабдувачот е должен да ги достави до Регулаторната комисија за енергетика;

12) неопходните информации што снабдувачите се должни да им ги обезбедат на потрошувачите преку соодветните сметки, како и информациите што треба да бидат јавно достапни, а се од интерес за сите потрошувачи; и

13) заштитата на потрошувачите.

Основни начела на снабдувањето со електрична енергија

Член 2

(1) При снабдувањето на потрошувачите со електрична енергија треба да бидат застапени следните основни начела:

- сигурност;
- недискриминаторност;
- квалитет;
- транспарентност;
- јавност;
- заштита на потрошувачот;
- ефикасност; и
- економичност.

Дефиниции

Член 3

(1) Дефинициите за одделни изрази, содржани во Законот за енергетика и соодветните мрежни правила се применуваат и во овие Правила.

(2) Одделни изрази употребени во овие Правила го имаат следното значење:

1) виша сила: сите непредвидливи природни појави, настани и околности кои се утврдени согласно закон;

2) влијание на трети страни: превземени дејствија од трети страни кои предизвикале оневозможување на операторот на соодветниот систем или снабдувачот да ги исполни своите обврски согласно закон и прописите донесени врз основа на закон, при што непредвидливите настани не се предизвикани ниту можеле да бидат спречени од страна на операторот на соодветниот систем или снабдувачот

3) пресметковно мерно место: место каде се поставуваат мерни уреди и останата мерна опрема со кои се врши мерење на параметрите на електричната енергија заради пресметка и фактурирање;

4) пресметковен период: е временски период за кој се однесува пресметката за потрошената електрична енергија и моќност;

5) броило со претплата (припејд броило): претставува броило за мерење на електрична енергија кое овозможува на потрошувачот да користи електрична енергија во периодот, додека вредноста на претплатата во броилото е позитивна,

6) оператор на системот: оператор на електропреносниот систем или оператор на преносниот систем за електрична енергија (ОЕПС) односно оператор на електродистрибутивниот систем или оператор на дистрибутивниот систем за електрична енергија (ОДС);

7) оператор на пазарот на електрична енергија: (ОПЕЕ);

8) индиректен потрошувач: е оној потрошувач кој се снабдува со електрична енергија и моќност преку постројките на друг потрошувач;

9) заедничка потрошувачка: е потрошувачка на електрична енергија и моќност наменета за повеќе потрошувачи што се мери преку еден уред.

10) место на испорака на електрична енергија, претставува место каде електричната енергија се предава на потрошувачот и согласно мрежните правила за пренос/дистрибуција на електричната енергија го определува соодветниот оператор

11) информација за прекин: е информација доставена во писмена или електронска форма која најмалку содржи: датум, почетното време на прекилот, времетраење на прекилот, крајното време на прекилот, реон кој е опфатен со прекилот;

12) краткотрајни планирани прекини: се планирани прекини со времетраење помало од 1 час;

13) долготрајни планирани прекини: се планирани прекини со времетраење поголемо од 1 час;

Начин на извршување на дејноста

Член 4

(1) Снабдувачот набавува електрична енергија од земјата и од странство заради продажба на потрошувачи, трговци, други снабдувачи, операторот на електропреносниот систем или операторите на дистрибутивните системи како и на купувачите во странство;

(2) Снабдувачот, заради извршување на дејноста снабдување со електрична енергија која се обврзал да ја испорача, закупува соодветен преносен односно дистрибутивен капацитет односно обезбедува соодветни услуги од операторот на пазарот на електрична енергија;

(3) Снабдувачот на електрична енергија, на своите потрошувачи им фактурира за испорачаната електрична енергија по договорната цена како и надоместок за користење на пазарот на електрична енергија;

(4) По исклучок од став (3) на овој член трговецот во својство на снабдувач може да продава електрична енергија и на потрошувачи кои ги исполнуваат условите за самостојно учество на пазарот на електрична енергија, утврдени во пазарните правила.

II. УСЛОВИ, НАЧИН И РОК НА СКЛУЧУВАЊЕ НА ДОГОВОРОТ ЗА ПРОДАЖБА НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА И УСЛУГИТЕ ЗА КОРИСТЕЊЕ НА МРЕЖАТА

Услови за склучување на договор за продажба на електрична енергија

Член 5

(1) Сите потрошувачи на електрична енергија согласно одредбите на Законот за енергетика се квалификувани потрошувачи на електрична енергија*;

(2) Потрошувачите на електрична енергија купуваат електрична енергија од снабдувачите на електрична енергија, согласно Закон за енергетика и условите и начелата дефинирани во овие Правила;

(3) По исклучок од ставот (2) на овој член, потрошувачите кои што ги исполнуваат условите за самостојно учество на пазарот на електрична енергија, утврдени во пазарните правила, можат да купуваат електрична енергија освен од снабдувачи и од трговци со електрична енергија;

(4) На потрошувачите што немаат договор за снабдување со електрична енергија операторот на соодветниот систем ќе им ја прекине испораката на електрична енергија;

(5) По исклучок на ставот (4) на овој член операторот на соодветниот систем нема да им ја прекине испораката на електрична енергија на потрошувачите од категориите домаќинства и мали потрошувачи кои нема да склучат договор за снабдување и тие потрошувачи ќе бидат снабдувани од снабдувачот во краен случај;

(6) По исклучок на ставот (1)* потрошувачите од категориите домаќинства согласно Законот за енергетика до крајот на 2014 година ќе имаат својство на тарифен потрошувач и ќе бидат снабдувани од снабдувач на тарифни потрошувачи.

(7) Од 1.1.2015 година домаќинствата ќе можат по сопствен избор своите потреби од електрична енергија да ги обезбедат на:

1) пазарот на електрична енергија со нерегулирани билатерални договори, од снабдувачи со електрична енергија, или

2) пазарот на електрична енергија со регулирани билатерални договори, од снабдувачот во краен случај.

(8) По донесување на правилниците од член 197 од Законот за енергетика малите потрошувачи ќе можат да се стекнат со право на избор своите потреби од електрична енергија да ги обезбедат на:

1) пазарот на електрична енергија со нерегулирани билатерални договори, од снабдувачи со електрична енергија, или

2) пазарот на електрична енергија со регулирани билатерални договори, од снабдувачот во краен случај.

(9) Избраниот снабдувач од страна на малите потрошувачи или домаќинствата е должен да го извести операторот на пазар на електрична енергија (ОПЕЕ), за бројот и името на малите потрошувачи и за бројот на домаќинствата кои што ги снабдува.

(10) Другите тарифни потрошувачи освен тие наведени во ставот (6) на овој член, ќе се стекнат со својство на квалификуван потрошувач со денот на влегување во сила на прописите од член 197 став 1 од Законот за енергетика.

(11) Потрошувачите кои се стекнале со својство на квалификувани потрошувачи се должни да склучат договор со снабдувач со електрична енергија најдоцна 30 дена пред денот на стекнување на статусот квалификуван потрошувач.

(12) Снабдувачот на тарифни потрошувачи е должен да го извести својот потрошувач за обврската од ставот (7) на овој член најдоцна 90 дена пред денот на кој потрошувачот ќе се стекне со својството квалификуван потрошувач.

Договор за продажба на електрична енергија меѓу снабдувач и потрошувач

Член 6

(1) Снабдувачот и потрошувачот се должни да склучат договор за снабдување односно продажба на електрична енергија во согласност со овие Правила.

(2) Договорот за продажба на електрична енергија од став 1 на овој член, особено содржи:

1) податоци за договорните страни,

2) предмет на Договорот,

3) број на решение на согласноста за приклучување и датум на издавање (за ново приклучени потрошувачи),

4) адреса за доставување на фактурите,

5) жиро сметка за правни лица или трансакциона сметка за физичко лице,

6) податоци за пресметковното мерно место,

7) количина и динамика на испорака за електрична енергија и моќност,

8) категорија на потрошувачот согласно Тарифниот систем за пренос односно Тарифниот систем за дистрибуција на електрична енергија,

9) место на испорака на електрична енергија,

10) начин на плаќање на електричната енергија,

11) времетраење, начин и услови за раскинување на договорот,

12) начин на решавање на спорови.

(3) Потрошувачот е должен во писмена форма да го извести снабдувачот за секоја промена на податоците од договорот за продажба на електрична енергија (оттуѓување на објект, промена на корисник, промена на адреса и сл).

(4) Операторите на преносниот и дистрибутивниот систем за електрична енергија се должни во писмена форма да го известат снабдувачот за секоја промена на приклучокот (зголемена едновремена моќност, изменет приклучок, итн), односно промена на енергетската согласност за приклучување, во рок од 15 дена од настанувањето на промената.

(5) Договорот за снабдување заради овозможување на слободна промена на снабдувачот, може да биде раскинат во секое време по барање на една од договорните страни, доколку не постојат заостанати долгови или други правни причини.

Услови за склучување на договор за користење на електропреносната / електро дистрибутивната мрежа

Член 7

(1) Договор за користење на електропреносната мрежа се склучува помеѓу операторот на електропреносниот систем со:

1) потрошувачите директно приклучени на електропреносниот систем коишто самостојно настапуваат на пазарот на електрична енергија, вклучувајќи ги и производителите на електрична енергија приклучени на електропреносниот систем во својство на потрошувачи, за сопствени потреби,

2) снабдувачите кои ги снабдуваат потрошувачите кои се директно приклучени на електропреносниот систем но не настапуваат самостојно на пазарот на електрична енергија, и

3) операторите на дистрибутивните системи за електрична енергија за потрошувачите приклучени на дистрибутивните системи за електрична енергија,

4) снабдувачите или трговците со електрична енергија со кои операторот на електропреносниот систем за електрична енергија склучил договор со кој ги овластил да ги наплаќаат надоместоците за користење на електропреносниот систем

(2) Договор за користење на дистрибутивниот систем за електрична енергија се склучува помеѓу операторот на дистрибутивниот систем за електрична енергија со:

1) потрошувачите на електрична енергија, вклучувајќи ги и производителите на електрична енергија во својство на потрошувачи за сопствени потреби (во понатамошниот текст: потрошувачи), приклучени на дистрибутивниот систем за електрична енергија (во понатамошниот текст: дистрибутивен систем), или

2) снабдувачите или трговците со електрична енергија со кои операторот на дистрибутивниот систем за електрична енергија склучил договор со кој ги овластил да ги наплаќаат надоместоците за користење на дистрибутивниот систем за електрична енергија и електропреносниот систем.

(3) Формата и содржината на договорите за користење на електропреносната или електродистрибутивната мрежа ги изготвуваат соодветните оператори на системи, а ги одобрува РКЕ.

Договор за користење на мрежата

Член 8

(1) Договорот за користење на електропреносната или електродистрибутивната мрежа односно систем од член 4 став 2 особено содржи:

1) податоци за договорните страни;

- 2) предмет на Договорот;
- 3) адреса на доставување на фактурите;
- 4) податоци за пресметковните мерни места;
- 5) ниво на дозволено повратно влијание на соодветната електроенергетска мрежа;
- 6) случаи во кои може да се промени договореното ниво на квалитетот на испорака на електрична енергија;
- 7) количина и динамика на испорака на електрична енергија;
- 8) ниво на квалитет на извршената услуга;
- 9) известување и размена на податоци;
- 10) начин и услови за испорака на електрична енергија и моќност;
- 11) место на испорака на електрична енергија;
- 12) цена за користење на електропреносната или електродистрибутивната мрежа согласно одлука на РКЕ;
- 13) начин на плаќање;
- 14) одредби во случаи на ограничување на потрошувачката во согласност со соодветните мрежни правила;
- 15) одговорност за штета и висина на договорени казни (пенали) за случаи на неизвршување или нередовно извршување на одредбите од договорот;
- 16) случаи во кои договорната казна не се плаќа, односно штетата не се надоместува;
- 17) времетраење, начин и услови за раскинување на договорот;
- 18) начин на решавање на спорови.

(2) Договорот од став 1 на овој член се склучува за секое пресметковно мерно место, а може да се склучи за повеќе или сите пресметковни мерни места на потрошувачите.

(3) Со потпишувањето на договорот од став 1 на овој член, договорните страни се должни во целост да ги почитуваат одредбите од овој Правилник, соодветните мрежни правила и Правилата за пазар на електрична енергија.

(4) Договорните страни се должни меѓусебно да се известуваат во писмена форма за секоја промена на податоците од договорот за снабдување со електрична енергија и приклучокот (оттуѓување на објект, промена на корисник, промена на адреса, зголемена едновремена моќност, изменет приклучок итн).

Услови за склучување на договор за користење на услугите на операторот на пазар на електрична енергија

Член 9

(1) Снабдувачот, за да ги изврши своите надлежности на начин опишан во член 4 од овој Правилник, се регистрира кај операторот на пазарот како учесник на пазарот и го потпишува Договорот за условите и начинот за учество на пазарот на електрична енергија, согласно Правилата за пазар на електрична енергија.

(2) Во договорот од став 1 на овој член се утврдуваат правата и обврските на снабдувачот, и правата и обврските на операторот на пазарот на електрична енергија.

(3) Во согласност со Правилата за пазар на електрична енергија, регистрираниот снабдувач од став 1 на овој член, се стекнува со правото да учествува на пазарот на билатерални договори (во делот на нерегулирани билатерални договори), на дневен пазар и на пазарот на прекугранични преносни капацитети, додека за учество на пазарот за системски услуги снабдувачот треба посебно да се регистрира.

(4) Во согласност со Правилата за пазар на електрична енергија, во договорот од став 1 на овој член меѓу другото се определува и начинот на кој операторот на пазар ќе му ги наплати своите услуги на снабдувачот.

(5) Содржината на договорот од став 1 е утврдена во Правилата за пазар на електрична енергија.

Член 10

(1) Договорот за снабдување склучен помеѓу снабдувачот и потрошувачот како и договорите склучени помеѓу снабдувачот и операторите на мрежата односно пазарот, за обезбедување на нивните услуги, престануваат во случај на:

- смрт на физичкото лице,
- престанок на правното лице,
- раскин на договорот,
- настанување на други околности кои се услов за престанок на договорот според одредбите на облигационото право.

III. НАЧИН НА ОТЧИТУВАЊЕ, ПРЕСМЕТКА, ФАКТУРИРАЊЕ И НАПЛАТА ЗА ИСПОРАЧАНАТА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА, УСЛУГИТЕ ЗА КОРИСТЕЊЕ НА МРЕЖИТЕ И УСЛУГИТЕ НА ПАЗАРНИОТ ОПЕРАТОР

Отчитување на мерните уреди

Член 11

(1) Операторот на електропреносниот/електродистрибутивниот систем е должен да врши мерење на испорачаната електрична енергија на потрошувачите преку мерни уреди кои ги вградува, одржува, контролира и менува согласно Законот за енергетика, Законот за метрологија и соодветните мрежни правила.

(2) По правило, пресметковниот период е месечен.

Член 12

(1) Отчитувањето на мерните уреди на потрошувачите приклучени на електропреносниот систем се врши по пат на далечинско пренесување на измерените податоци за потрошувачката на активна и прекумерно превземена реактивна електрична енергија како и превземена врвна активна моќност. Контролата на измерените податоци од мерните броила ја вршат овластени лица на операторот на преносниот систем за електрична енергија.

(2) Овластените лица од став 1 на овој член задолжително треба да поседуваат легитимација издадена и заверена од страна на операторот на преносниот систем за електрична енергија која на барање на потрошувачот се должни да ја покажат.

(3) Во согласноста за приклучување на преносниот систем се дадени податоци за инсталациите за контрола на измерените податоци и е дефиниран начинот на прибавување на податоци преку интерфејсот на системите на потрошувачот и операторот на преносниот систем за електрична енергија.

(4) Отчитувањето на мерните уреди на потрошувачите приклучени на электродистрибутивниот систем го вршат овластени лица на операторот на дистрибутивниот систем на електрична енергија. Овластените лица задолжително треба да поседуваат легитимација издадена и заверена од страна на операторот на электродистрибутивниот систем која на барање на потрошувачот се должни да ја покажат.

(5) Отчитувањата на мерните уреди на потрошувачите приклучени на дистрибутивниот систем го вршат овластени лица на операторот на дистрибутивниот систем на електрична енергија во време од 8:00 часот до 20:00 часот.

(6) Периодот на отчитување на мерните уреди на потрошувачите приклучени на електропреносниот систем по правило е месечен и се поклопува со календарскиот месец.

(7) Во случај кога периодот на отчитување не се совпаѓа со пресметковниот период, операторот на електродистрибутивниот систем е должен да изврши сведување на претходно отчитаните вредности од мерните уреди во рамките на пресметковниот период. Доколку постои разлика помеѓу сумата од вредностите на пресметковните периоди кои се однесуваат за периодот на отчитување и вредностите кои се резултат од отчитување на мерните уреди, операторот на електродистрибутивниот систем е должен да изврши порамнување така што разликата ќе ја пренесе во наредните пресметковни периоди.

(8) Начинот и критериумите за сведување на претходно отчитаните вредности од мерните уреди во рамките на пресметковниот период и порамнување на разликите во наредните пресметковни периоди ги утврдува операторот на електродистрибутивниот систем, согласно Мрежните правила за дистрибуција на електрична енергија.

(9) Операторот на електропреносниот односно електродистрибутивниот систем е должен да ги достави отчитувањата на мерните уреди до снабдувачот со кој потрошувачот има склучено договор за снабдување со електрична енергија или до трговецот кој снабдува потрошувач кој согласно Правилата за пазар на електрична енергија има статус на самостоен учесник на пазарот за електрична енергија.

Член 13

(1) Снабдувачот е должен преку средствата за јавно информирање и во сметките за електрична енергија да ги извести потрошувачите за промената на регулираниот дел од цената на електричната енергија пред настапување на примената на новите цени.

(2) Кога датумот на промената на цената на електричната енергија не се поклопува со почетокот на пресметковниот период снабдувачот постапува на следниот начин:

1) За потрошувачите приклучени на низок напон 0,4 kV на кои не им се мери моќноста, операторот на дистрибутивниот систем во договор со снабдувачот им одредува рок и начин во кој потрошувачите можат да ги достават отчитувањата на мерните уреди, врз основа на кое ќе се изврши пресметката за испорачана електрична енергија.

2) За потрошувачите од точка 1 на овој став кои нема да достават отчитувањата на мерниот уред, операторот на дистрибутивниот систем ќе изврши проценка на испорачаната електрична енергија со примена на линеарна интерполација сразмерно на бројот на денови при кои важеле претходните цени на електричната енергија помеѓу две отчитувања на почетокот и на крајот од пресметковниот период.

Член 14

(1) Потрошувачот има право да присуствува на отчитувањето на мерните уреди.

(2) Доколку операторот на електродистрибутивниот систем не извршил отчитување на состојбата на мерниот уред за активна електрична енергија на потрошувач од категоријата на низок напон без вграден мерен уред за регистрирање на врвната активна моќност, за одреден пресметковен период, операторот на дистрибутивниот систем може да ги прифати податоците од отчитувањето кои ги извршил потрошувачот од овие категории и му ги доставил на снабдувачот во пишана форма.

(3) Доколку потрошувачот од категоријата на низок напон од став 2 на овој член, не доставил податоци од состојбата на мерниот уред, операторот на дистрибутивниот систем ќе изврши проценка на потрошената електрична енергија, врз основа на состојбата на мерниот уред од претходниот пресметковен период и за истото ќе ги извести снабдувачот и потрошувачот.

(4) Операторот на електродистрибутивниот систем е должен за потрошувачите од категоријата на низок напон од став 2 на овој член да изврши отчитување на мерните уреди најмалку еднаш во текот на календарска година.

Член 15

(1) Операторот на електропреносниот/електродистрибутивниот систем на барање на потрошувачот или снабдувачот е должен да ги достави отчитаните вредности за мерните податоци кои се однесуваат за нив, во писмена и/или електронска форма.

Пресметка и фактурирање за испорачаната електрична енергија

Член 16

(1) Снабдувачот е должен да му достави фактура на потрошувачот согласно на договорот.

(2) Снабдувачот и потрошувачот се договораат наплатата на испорачаната електрична енергија да се врши на основа на авансна и/или конечна фактура за одделен пресметковен период.

(3) Освен пресметката и наплатата на надоместите од став 1 на овој член, снабдувачот може да им ги фактурира на своите потрошувачи и надоместоците за користење на електропреносниот и/или електродистрибутивниот оператор, согласно регулираните тарифи за пресметковните елементи кои се одобрени и објавени од Регулаторната комисија за енергетика согласно овие Правила, доколку има овластување од соодветниот оператор.

Член 17

(1) Снабдувачот е должен сметката или фактурата за електрична енергија да ја достави до потрошувачот во максимален рок од 10 (десет) дена од денот на завршувањето на пресметковниот период.

(2) Потрошувачот од став 1 на овој член е должен да ја плати сметката или фактурата за електрична енергија во рок не подолг од 20 (дваесет) дена од денот на завршувањето на пресметковниот период.

(3) Снабдувачот е должен во тековната сметка или фактура да испрати опомена, обележана на видно место со задебелени црни букви со поголем фонт, до потрошувачот кој не ја платил сметката или фактурата за претходниот пресметковен период во рок согласно став 2 од овој член, во која се назначува и рокот на плаќање.

(4) Потрошувач кој не добил сметка или фактура за електрична енергија во рокот од став 1 од овој член, должен е да побара препис на сметка или фактура за електрична енергија од снабдувачот.

(5) Снабдувачот му пресметува законска затезнакамата на потрошувач кој задоцнил со плаќањето на сметката или фактурата за електрична енергија согласно став 2 од овој член.

Член 18

(1) Потрошувачот има право на приговор до снабдувачот за доставената месечна сметка или фактура за електрична енергија во рок од 15 дена од денот на нејзиното доставување.

(2) Потрошувачот може делумно или целосно во писмена форма да приговара на пресметката од доставената сметка или фактура за пресметковниот период, во однос на потрошената електрична енергија во рокот од став 1 на овој член, а неспорениот дел е должен да го плати согласно овие Правила.

(3) Снабдувачот е должен во однос на приговорот од став 2 на овој член да одговори на потрошувачот во писмена форма во рок од 15 дена од добивањето на приговорот.

(4) Ако приговорот од став 2 на овој член е основан, снабдувачот му издава нова сметка или фактура на потрошувач за истиот пресметковен период.

(5) Потрошувачот е должен сметката или фактурата за испорачаната електрична енергија издадена согласно став 4 од овој член да ја плати согласно рокот за плаќање наведен во истата.

Наплата на сметката за испорачаната електрична енергија

Член 19

(1) Снабдувачот може да врши наплата на испорачаната електрична енергија на потрошувачот со:

- 1) плаќање со сметка или фактура согласно член 16 од овие Правила; или
- 2) претплата, авансно плаќање или положување на паричен депозит, на потрошувачот од категоријата на низок напон без вградени мерни уреди за регистрирање на врвната активна моќност.

Член 20

(1) Снабдувачот во соработка со операторот на дистрибутивниот систем е должен писмено да го извести потрошувачот од категоријата на низок напон без вградени мерачи на моќноста, за намерата за вградување на броило со претплата (припејд броило), а потрошувачот е должен да ги подмири неплатените претходни сметки пред да се потпише договорот за припејд броило.

Член 21

(1) Во случајот кога плаќањето за испорачаната електрична енергија потрошувачот го врши преку авансно плаќање или положен паричен депозит, пресметката на износот кој што треба да го плати се врши според просечна потрошувачка на електрична енергија пресметана врз основа на историски податоци.

(2) Во случајот од став 1 на овој член, доколку постои разлика помеѓу сумата од вредностите на пресметковните периоди за кои е извршено авансно плаќање или положен паричен депозит и пресметаната сума која е резултат од отчитување на мерните уреди, снабдувачот е должен да изврши порамнување при што разликата ќе ја пренесе во наредниот пресметковен период.

Член 22

(1) Во случај на индиректен потрошувач, снабдувачот врши пресметка и фактурирање за испорачаната електрична енергија и моќност врз основа на мерењата извршени од соодветните оператори на мрежата согласно Мрежните правила за пренос односно дистрибуција на електрична енергија.

(2) Во случај на заедничка потрошувачка во колективни згради и трговски центри (заедничко осветлување, скалила, ходници, лифтови, топлотни подстаници, хидрофори и слична потрошувачка за заеднички потреби), снабдувачот склучува договор за снабдување со електрична енергија, врши пресметка и фактурирање на испорачаната електрична енергија и моќност на правниот субјект назначен како претставник на групата потрошувачи во еден градежен објект, во постапка согласно закон.

(3) Во случаите кога електричната енергија и моќност се испорачува на повеќе потрошувачи, а се мери со еден мерен уред при што е технички невозможно да се оддели мерењето или пак да се утврди сопственикот на објектот, снабдувачот има право да склучи договор за снабдување со електрична енергија, да врши пресметка и фактурирање на испорачаната електрична енергија и моќност на секој потрошувач одделно врз основа на процентуална распределба на вкупно измерената електрична енергија и моќност, за која претходно ќе се согласат сите потрошувачи.

(4) Индиректниот потрошувач не може да се снабдува со електрична енергија на отворен пазар доколку и директниот потрошувач не се снабдува од истиот снабдувач. Во тој случај индиректниот потрошувач се снабдува од истиот снабдувач како и директниот потрошувач.

(5) Индиректниот потрошувач може да се снабдува со електрична енергија на отворен пазар само во случај доколку обезбеди независен приклучок на електричната мрежа и се стекне со статус на директен потрошувач.

Член 23

(1) Кај потрошувачите кај кои електричната енергија не се мери на местото на испорака, туку на пониско напонско ниво од напонското ниво на кое се наоѓа местото на испорака, измерените количини на електрична енергија се зголемуваат за техничките загуби во водовите и трансформаторите, при што овие односи се уредуваат со договорот за користење на соодветната мрежа или со договорот за снабдување со електрична енергија.

Член 24

(1) За потрошувачите од категоријата на низок напон без вградени уреди за мерење на врвната моќност, кои имаат двотарифно мерење на потрошената електрична енергија, доколку неисправноста на работењето на вклопниот часовник е од техничка причина и не е по вина на потрошувачот, пресметката на надоместок за потрошената електрична енергија ќе се изврши врз основа на вкупно утврдената потрошувачка на електрична енергија пресметана по цени за пресметковни елементи утврдени за потрошувачи кои имаат еднотарифно мерење. Оваа одредба важи доколку во договорот за снабдување не е кажано поинаку.

Член 25

(1) Ако операторот на електродистрибутивниот систем при редовна контрола или по известување на потрошувач утврди дека мерната опрема поради технички дефект не ја регистрирала правилно испораката на електричната енергија и моќност, на потрошувачот ќе му се наплати според просечна потрошувачка на електрична енергија пресметана врз основа на историски податоци, пропорционално со времетраењето на дефектот на мерната опрема, а доколку тоа не може да се утврди ќе се изврши исправка на пресметката на количините на електрична енергија и моќност од номиналниот износ на класа на точност за утврдената грешка. Исправката на пресметката ќе се изврши за половина време од последната контрола, но не за повеќе од 6 (шест) месеци.

(2) Во случај на дефект на мерната опрема или ако при контролата се покаже грешка поголема од номиналната класа на точност, операторот на соодветниот систем е должен да изврши замена на соодветната мерна опрема кај корисникот во рок од 15 дена од денот на дознавањето за дефектот, односно утврдувањето на грешката.

(3) Операторот на електродистрибутивниот систем ќе ги применува ставот 1 и ставот 2 од овој член само во случај кога потрошувачи немаат вградено контролни мерни броила или контролните мерни броила се во дефект.

(4) Право на приговор за погрешно утврдена константа или погрешно утврдена состојба на мерните уреди поради погрешно отчитување на целите или децималните места имаат двете договорни страни.

Член 26

(1) При промена на сопственоста на објектот или издавање на објектот под закуп од страна на сопственикот на трето лице или од корисникот на објектот на нов корисник

(подзакуп), претходниот корисник како потписник на договорот за снабдување со електрична енергија, е должен до снабдувачот и до операторот на соодветниот систем да:

- 1) поднесе барање за раскинување на договорот за снабдување;
- 2) достави докази за промената на сопственоста или за давањето под закуп;
- 3) ги подмири сите обврски за потрошената електрична енергија кон снабдувачот до денот на раскинување на договорот за снабдување;
- 4) достави контакт податоци за новиот корисник;
- 5) во случај кога сопственикот го издава неговиот објект под закуп, писмена согласност за склучување на договор за снабдување со новиот корисник.

(2) По исполнување на обврските од став 1 од овој член од страна на корисникот, операторот на соодветниот систем е должен во рок од 8 (осум) дена да:

- 1) изврши отчитување на броилото;
- 2) ја прекине испораката на електричната енергија.

Член 27

(1) Во случај на промена на сопственоста на објектот или издавање на објектот под закуп од страна на сопственикот на трето лице или од корисникот на нов корисник (подзакуп), новиот корисник како потрошувач на електрична енергија е должен да:

- 1) поднесе барање за склучување на договорот за снабдување со снабдувачот;
- 2) достави докази за промената на сопственоста или за давањето под закуп до снабдувачот и до операторот на соодветниот систем;
- 3) ги подмири сите свои обврски на старото приклучно место со цел да може повторно да биде приклучен на електроенегетскиот систем на новото приклучно место согласно соодветните мрежни правила за пренос односно дистрибуција на електрична енергија.

(2) По исполнување на обврските од став 1 од овој член од страна на новиот корисник, снабдувачот ќе склучи договор за снабдување со електрична енергија со корисникот.

Член 28

(1) Сметките или фактурите за испорачаната електрична енергија до моментот на раскинување на договорот за снабдување со претходниот корисник на објектот, односно до моментот на склучување на договор за снабдување со електрична енергија со новиот корисник се обврска на претходниот корисник.

Пресметка и фактурирање за испорачаните мрежни услуги

Член 29

(1) Надоместокот за користење на електропреносниот систем го плаќаат потрошувачите на електрична енергија во Република Македонија, според објавената тарифа. Операторот на електропреносниот систем им го фактурира надоместокот за користење на системот на:

- 1) потрошувачите директно приклучени на електропреносниот систем кои што самостојно настапуваат на пазарот на електрична енергија;
- 2) снабдувачите или трговците, кои ги снабдуваат потрошувачите директно приклучени на електропреносниот систем кои што не настапуваат самостојно на пазарот на електрична енергија; и
- 3) операторите на електродистрибутивните системи за потрошувачите приклучени на електродистрибутивните системи.

(2) Надоместокот за користењето на дистрибутивниот систем го плаќаат потрошувачите на електрична енергија приклучени на дистрибутивната мрежа. Операторот на дистрибутивниот систем на потрошувачите приклучени на електродистрибутивниот систем им го фактурира (пресметува) надоместокот за

користење на електродистрибутивниот систем, како и надоместокот за користење на електропреносниот систем според објавените тарифи.

(3) По исклучок од став 1 и 2 од овој член, доколку снабдувачот, согласно Законот за енергетика, склучил договор со соодветниот оператор на дистрибутивен систем, може на своите потрошувачи да им фактурира и за надоместоците за користење на преносниот и/или дистрибутивен систем. Фактурирањето се врши врз основа на мерењата извршени од соодветниот оператор на систем за потрошената активна и/или реактивна енергија односно врвна активна моќност.

Член 30

(1) Снабдувачот е должен во сметката или фактурата за испорачаната електрична енергија на соодветниот потрошувач, во зависност од категоријата на која припаѓа потрошувачот, да го наведе процентуалното учество на сите трошоци на годишно ниво во просечната цена на електричната енергија и тоа:

- трошокот (односно просечната цена) на набавената електрична енергија од земјата и странство;
- трошокот за користење на преносниот систем, доколку е тоа обврска на снабдувачот;
- трошокот за користење на дистрибутивниот систем, доколку е тоа обврска на снабдувачот;
- трошокот за услугите на операторот на пазарот на електрична енергија;
- трошокот за купување на електрична енергија од повластени производители на електрична енергија;
- трошоци на снабдувачот.

IV. УСЛОВИ И НАЧИН НА ОБЕШТЕТУВАЊЕ НА ПОТРОШУВАЧОТ ВО СЛУЧАЈ НА НАМАЛЕНА ИСПОРАКА ИЛИ ПРЕКИН

Член 31

(1) Операторот на соодветниот систем за електрична енергија и снабдувачот се должни да обезбедат ниво на квалитет на електрична енергија и услугите за снабдување со електрична енергија согласно Мрежните правила за пренос/дистрибуција на електричната енергија (во однос на техничкиот квалитет на електричната енергија) односно овој Правилник (во однос на квалитетот на услугите во снабдувањето со електрична енергија).

(2) Доколку квалитетот на испорачаната електрична енергија на потрошувачот и комерцијални услуги на снабдувачот се со понизок квалитет од стандардниот (гранични величини) утврден во законските акти наведени во став 1 на овој член потрошувачот има право на надоместок на штетата која настанала на неговата електрична инсталација и/или електрични постројки.

(3) Потрошувачот има право на надокнада на штетата која настанала на неговата електрична инсталација и/или неговите електрични постројки или во производниот процес и доколку штетата е предизвикана поради грешка на соодветниот оператор на мрежата. Надоместокот на штета се утврдува согласно Законот за облигациони односи.

(4) Во мрежните правила за пренос и дистрибуција освен критериумите за квалитетот на електричната енергија и стандардите на електричните величини, се утврдени и граничните вредности на електричните величини, траење на ограниченото снабдување со електрична енергија и траење на прекините во снабдувањето над кои потрошувачот може да бара надоместок на штетата во случаите опишани во ставовите 2 и 3 на овој член.

V. ПОТРОШУВАЧИ НА КОИ НЕ МОЖЕ ДА ИМ СЕ ПРЕКИНЕ ИСПОРАКАТА И НАЧИНОТ
НА ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА ГАРАНЦИИ ЗА НАМИРУВАЊЕ НА ТРОШОЦИТЕ ЗА
ПОТРОШЕНАТА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА

Член 32

(1) Испораката на електрична енергија не смее да се прекине поради неплаќање на сметките, односно фактурите во рок утврден со одредбите од овој Правилник, на корисниците на електрична енергија кои имаат објекти и инсталации, на кои со прекилот би се довеле во опасност животот на луѓето, сигурноста на објектите и постројките, како и објектите кои се од посебна важност за одвивање на нормалниот живот на граѓаните, како што се:

1) Болници, клиници, специјални здравствени установи (станици за итна помош и друга итна интервенција, стационари, заводи за трансфузија на крв – земање и преработка на крв, центри за дијализа, здравствени домови);

2) Објекти за водоснабдување (за снабдување со питка вода) и објекти за фекално одводување (за производство, пречистување и транспорт на вода за функционирање на канализационата мрежа) на јавните претпријатија;

3) Објектите и средствата во јавниот сообраќај (аеродроми, железнички станици и станица за сигнализација во јавниот сообраќај);

4) Хидрометеролошки и сеизмолошки заводи; и

5) Детски градинки.

(2) Со договорот за снабдување на потрошувачите чии објекти се наведени во став 1 на овој член се утврдуваат инструментите и начинот на доставување за обезбедувањето на плаќањето за превземената електрична енергија во тие објекти (авалирана меница, банкарска гаранција и други инструменти на плаќање прифатени од снабдувачот, односно од операторот на дистрибутивниот систем).

(3) На објектите на потрошувачите наведени во став 1 од овој член, операторот на електродистрибутивниот систем на барање на снабдувач, може да им ја прекине испораката на електричната енергија поради неплаќање на сметките, односно фактурите за тие објекти, доколку потрошувачот не обезбеди соодветни гаранции дефинирани со став 2 на овој член во рок не подолг од 45 дена од денот на настанување на обврската за плаќање на фактурата или сметката.

(4) Корисниците од став 1 на овој член се должни како гаранција за плаќање на сметките за потрошена електрична енергија, на снабдувачот да му предадат банкарска гаранција на износ на просечната месечна потрошувачка на електрична енергија во претходната година, за два месеци однапред.

Член 33

(1) За објектите од член 32 од овој Правилник, правното лице како потрошувач на електрична енергија, е должен да обезбеди, инсталира и одржува во функционална состојба соодветен дизел агрегат за производство на електрична енергија согласно потребите од моќност и електрична енергија на тие објекти, во случај кога снабдувачот да не може да го изврши снабдувањето поради виша сила.

Член 34

(1) Ограничувањето на испораката на електрична енергија се врши во согласност со закон, соодветните мрежни правила и други прописи.

(2) Операторот на соодветниот систем не е одговорен за можните штети кај потрошувачот кои би настанале поради ограничувањето на испораката на електрична енергија од став 1 на овој член.

VI. НАЧИН И ПОСТАПКА ЗА ПРОМЕНА НА СНАБДУВАЧОТ ПО ИЗБОР НА ПОТРОШУВАЧОТ И ПРАВО НА КОРИСНИКОТ БЕЗ НАДОМЕСТОК ДА ГО ПРОМЕНИ СНАБДУВАЧОТ

Член 35

(1) Потрошувачот има право да го промени својот снабдувач без надоместок, во согласност со овие Правила.

(2) Потрошувачот кој одлучил да го промени својот Снабдувач поднесува писмено барање за склучување на Договор за снабдување/купопродажба на електрична енергија до новиот снабдувач, кој, доставува понуда до потрошувачот заедно со предлог Договор за снабдување/купопродажба со електрична енергија.

(3) По исклучок од став 1 индиректен потрошувач нема право да поднесе барање за промена на снабдувач.

(4) По исклучок од став 1 доколку некој потрошувач има заостанат долг за електрична енергија по однос на обврските кон снабдувачот, соодветните оператори на мрежата или пазарниот оператор не може да по користи правото за промена на снабдувач.

(5) Други правни причини.

Член 36

(1) Доколку Потрошувачот има намера да склучи Договор за снабдување/купопродажба на електрична енергија, Новиот Снабдувач е должен до операторот на соодветниот систем да поднесе Барање за промена на снабдувач, пополнето и заверено од страна на Потрошувачот и Новиот Снабдувач, најдоцна 45 дена пред бараниот ден за промена на снабдувачот.

(2) Заедно со Барањата од став (1) на овој член, Новиот Снабдувач е должен до операторот на соодветниот систем да достави Листа на потрошувачи за кои има поднесено Барање за промена на снабдувач во претходните (7) седум дена.

(3) Формата и содржината на Барањето и Листата од став (1) и (2) на овој член ја утврдува ОЕПС, односно ОДС. ОЕПС и ОДС се должни да изготват обрасци на Барањето за промена на снабдувач и на Листата на потрошувачи со кои има поднесено Барање за промена на снабдувач и истите да ги објават на нивните интернет страници.

(4) По добивањето на Листата од став (2) од овој член, операторот на соодветниот систем е должен во рок од 5 работни дена да ги провери податоците за потрошувачите, при што:

1) доколку податоците од листата се совпаѓаат со податоците на операторот на соодветниот систем за односните потрошувачи, ОЕПС, односно ОДС, писмено го известува Новиот Снабдувач дека податоците се совпаѓаат и истовремено писмено ги известува Старите Снабдувачи дека е покрената постапка за промена на снабдувач;

2) доколку податоците од листата не се совпаѓаат со податоците на операторот на соодветниот систем, ОЕПС, односно ОДС, писмено го известува Новиот Снабдувач дека е потребно да достави нова листа со ажурирани податоци за односните потрошувачи.

Член 37

(1) Откако ќе го добие известувањето од Член 36 став 4 точка 1, Стариот Снабдувач има право, во рок од 15 дена, да достави приговор на престанувањето на договорниот однос со потрошувачот во писмена форма информација до операторот на соодветниот систем за ненаплатени побарувања доколку постојат. По приемот на приговорот од страна на Стариот Снабдувач, операторот на соодветниот систем е должен во рок од 5 работни дена истиот да го препрати до Новиот Снабдувач.

(2) Откако ќе го добие приговорот од став (1) на овој член, Новиот Снабдувач може да одлучи:

1) да го прифати приговорот да го извести Потрошувачот дека нема да стапи во договорни односи со него поради причини наведени во член 35 став 3 и 4 и 5.

2) да не го прифати приговорот поради причини наведени во член 35 став 3, 4 и 5 да го извести операторот на соодветниот систем дека и покрај информацијата од Стариот Снабдувач, ќе стапи во договорни односи со Потрошувачот;

(3) Во случајот опишан во став (2) точка 2) од овој член, ОЕПС, односно ОДС ќе го евидентира договорниот однос меѓу Новиот Снабдувач и Потрошувачот, додека стариот снабдувач има право да побара заштита на своите права пред надлежен суд.

Член 38

(1) ОЕПС, односно ОДС е должен да ја прекине постапката за промена на снабдувач и за истото да го извести Новиот Снабдувач, доколку:

1) потрошувачот има неплатени обврски за испорачана електрична енергија кон Стариот Снабдувач,

2) потрошувачот има неплатени обврски за услуга за користење на мрежа кон операторот на соодветниот систем, како и услуги од операторот за пазар на електрична енергија

3) потрошувачот има статус на индиректен потрошувач

(2) Откако потрошувачот ќе ги подмири обврските од точка 1) и 2) од став (1) на овој член, односно откако го замени статусот на индиректен потрошувач со статус на директен потрошувач, тој има право да побара отпочнување на нова постапка за промена на снабдувач во согласност со овие Правила.

Член 39

(1) На барање на Новиот Снабдувач, а откако ќе се утврди дека не постојат пречки за спроведување на постапката за промена на снабдувач согласно овие Правила, операторот на соодветниот систем до Новиот Снабдувач ќе ги достави следните податоци:

1) име, адреса, точка на испорака и точка на мерење на испорачаната електрична енергија,

2) карактеристики на мерните уреди на потрошувачот

3) историски податоци за количини на превземена енергија по месеци за период од 12 месеци

4) крива на оптоварување, при што:

- за потрошувачите кои се опремени со пресметковни броила со можност за часовно и далечинско отчитување се доставува измерена крива на оптоварување за претходниот месец,

- за потрошувачите кои не се опремени со пресметковни броила со можност за часовно и далечинско отчитување се доставува стандардна крива на оптоварување, согласно категоријата на односниот потрошувач

Член 40

(1) Потрошувачот може да го промени снабдувачот само со денот на завршувањето односно почетокот на пресметковниот период.

(2) Со денот на промена на снабдувачот и примена на новиот договор за снабдување со електрична енергија, стариот снабдувач нема повеќе право на увид на мерните податоци на потрошувачот.

Член 41

(1) Во случај кога Договорот за снабдување/купопродажба престанал да важи со истекот на рокот за кој е склучен, а Потрошувачот и Снабдувачот не се согласат за продолжување на важноста на Договорот или склучување на нов Договор за купопродажба на електрична енергија, Снабдувачот е должен во рок од 60 дена пред истекот на рокот на важење на Договорт, да достави до операторот на соодветниот систем писмено известување за престанок на договорниот однос со односниот потрошувач.

(2) Во случај на престанок на Договор за снабдување/купопродажба на електрична енергија согласно став (1) на овој член, Потрошувачот е должен да го промени својот Снабдувач во согласност со овие Правила.

(3) Доколку Потрошувачот не успее да го промени Снабдувачот до истекот на рокот на важење на Договорот согласно став (1) на овој член, операторот на соодветниот систем е должен да го исклучи од мрежа, се до реализација на промената на снабдувач согласно овие Правила.

Член 42

(1) Во случај кога потрошувач од категориите домаќинства и мали потрошувачи кој се стекнал со својство на квалификуван потрошувач, не го користи правото на квалификуван потрошувач да одбере снабдувач на отворениот пазар на електрична енергија, ќе се смета дека потрошувачот има воспоставено кориснички однос со Снабдувачот во краен случај со електрична енергија и ќе биде снабдуван со електрична енергија во согласност со Правилата за снабдување во краен случај со електрична енергија.

(2) Потрошувачите од категоријата домаќинства и мали потрошувачи кои се снабдуваат од страна на Снабдувачот во краен случај можат да одберат да бидат снабдувани од друг снабдувач на електрична енергија по пазарни услови еднаш годишно и тоа единствено на почеток на календарска година.

(3) За остварување на правото за промена на снабдувач, потрошувачите од став (1) и (2) на овој член, односно нивните Нови Снабдувачи се должни да ја отпочнат постапката за промена на снабдувач најдоцна до 15 Септември од тековната година, за имплементирање на промената на снабдувач од 01 Јануари во наредната година.

(4) Квалификуваниот потрошувач од категориите домаќинства и мали потрошувачи на кого престанал да му важи Договорот за снабдување/купопродажба на електрична енергија со Снабдувач на отворен пазар на електрична енергија, а притоа не извршил промена на снабдувачот во согласност со овие Правила, ќе се смета дека Потрошувачот има воспоставено кориснички однос со Снабдувачот во краен случај со електрична енергија и ќе биде снабдуван со електрична енергија во согласност со Правилата за снабдување во краен случај со електрична енергија.

VII. КВАЛИТЕТ НА ИСПОРАЧАНАТА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА (ТЕХНИЧКИ КВАЛИТЕТ) И КВАЛИТЕТ НА УСЛУГИТЕ (КОМЕРЦИЈАЛЕН КВАЛИТЕТ)

Член 43

(1) Под квалитетна испорака на електрична енергија се подразбира исполнување на стандарди и критериуми кои се однесуваат на:

- 1) квалитет на номиналниот напон на напојување;
- 2) сигурност/континуитет во испораката на електрична енергија; и
- 3) квалитет на комерцијалните услуги што ги нуди снабдувачот.

Квалитет на електрична енергија

Член 44

(1) Општ стандард за квалитет на номиналниот напон, преставува обезбедување на номинални вредности на напонот по напонско ниво во точките на напојување и дозволени отстапувања од номиналните вредности на напонот по напонско ниво.

(2) Во нормални погонски услови, дозволени отстапувања од номиналните вредности на напонот по напонско ниво се утврдени во Мрежните правила за пренос на електрична енергија и Мрежните правила за дистрибуција на електрична енергија.

(3) Контролата на квалитетот на електричната енергија во електродистрибутивниот систем се врши во редовна постапка како и на барање на потрошувачите согласно Правилникот за начинот на вршење на контрола на квалитетот на електричната енергија во електродистрибутивниот систем.

Сигурност/континуитет во испораката на електрична енергија

Член 45

(1) Операторот на преносната мрежа и операторот на дистрибутивниот систем се должни:

1) да водат евиденција за сите прекини во испораката на електричната енергија и да формираат соодветна база на податоци;

2) да водат евиденција за индикаторите на квалитетот во снабдувањето (квалитет на напонот и континуитет во испораката) и да формираат соодветна база на податоци.

(2) Податоците од став 1 на овој член систематски се собираат и обработуваат согласно одредбите за квалитетот на електричната енергија во Мрежните правила за пренос односно дистрибуција на електрична енергија.

(3) Операторите на пренос/дистрибуција на електрична енергија мораат да гарантираат испорака на електрична енергија согласно критериумите за оценка на квалитетот на електричната енергија и утврдените стандарди во Мрежните правила за пренос/дистрибуција на електрична енергија.

Член 46

(1) Показатели на сигурноста во снабдувањето со електрична енергија се вкупниот број на сите прекини и времето на траење на сите прекини во напојувањето со електрична енергија на едно пресметковно мерно место во една календарска година. По воведувањето на системите за собирање, обработка и складирање на податоците за пореметувањата во снабдувањето со електрична енергија во соодветните мрежни правила ќе се утврди:

- Дозволеният вкупен број на сите прекини во снабдувањето со електрична енергија;

- Дозволеното вкупно време на траење на прекините во снабдувањето со електрична енергија;

(2) Одредбите на ставот 1 важат само за прекините подолги од 3 (три) минути;

(3) Дозволеният број на сите прекини и вкупното време на траење на прекините од ставот 1 на овој член не се однесуваат на прекините кои се предизвикани од виша сила, согласно закон, односно прекини и намалена испорака поради прогласена електроенергетска кризна состојба согласно уредба на владата. Одредбите од ставот 1 на овој член не се однесуваат и за прекини настанати поради дејства предизвикани од страна на корисници на мрежата и трети лица, најавени прекини поради причини наведени во член 55 на овој Правилник како и прекини настанати како последица на делувањето на подфреквентната заштита.

(4) Работите на мрежата кои се претходно најавени од член 55 на овој Правилник, треба да бидат така планирани што кумулативниот износ на вкупниот годишен број на прекини како и кумулативното време на вкупните годишни траења на прекините во задните пет години не смеат да надминат пет годишни вредности утврдени во став 1 на овој член.

(5) Во прекините на едно пресметковно мерно место не се калкулираат прекини кои настанале поради исклучувања заради спроведување на постапка за утврдување кои делови од мрежата се во дефект.

(6) За прекините во напојувањето на делови на мрежата кои не се под директна автоматска контрола на операторите на мрежата потрошувачот е должен веднаш по настанувањето на прекилот да го извести електропреносниот/ електродистрибутивниот оператор.

(7) Времето на траење на прекилот се смета од моментот на пријавата на прекилот во снабдувањето со електрична енергија.

Квалитет на комерцијалните услуги што ги нуди снабдувачот

Член 47

(1) Снабдувачот е должен да формира служба за пресметка и наплата на електричната енергија, како и служба за прием и обработка на приговорите во однос на сметките и наплатата на истите.

(2) Снабдувачот е должен податоците што ги собира службата за пресметка и наплата од став 1, автоматски да ги обработува и да формира архива со хронолошки преглед на наплата на услугите за секој потрошувач.

Член 48

(1) Снабдувачот е должен да води евиденција и да формира база на податоци за индикаторите на квалитет на комерцијалните услуги, да врши анализа на квалитетот на услугите и резултатите од истата да ги објави на својата веб страница.

(2) Податоците од став 1 на овој член автоматски (софтверски) се собираат и обработуваат согласно Критериумите за комерцијален квалитет на услугите во снабдувањето со електрична енергија дадени во Прилог 1 на овој Правилник.

Член 49

(1) Снабдувачот е должен во сметката за електрична енергија односно во прилогот на сметката или во промоиските материјали кои се доставуваат на потрошувачот, да наведе барем еднаш годишно податоци за:

1) Начинот на користење на електричната енергија заради поттикнување и насочување на потрошувачите кон поефективно и порационално користење на електричната енергија; и

2) Влијанието на постројките за производство на електрична енергија што ја користат потрошувачите, на загадувањето на животната средина;

(2) Потрошувачот има право на приговор до снабдувачот во врска со неговата работа, во рок од 30 дена од денот на настанувањето на причината за поднесување на приговорот, доколку тој не работи според условите пропишани во овие Правила;

(3) Потрошувачот го поднесува приговорот од став 1 на овој член до снабдувачот;

(4) Снабдувачот треба да одговори на приговорот од став 2 на овој член во рок од 15 дена од денот на доставување на приговорот;

VIII. МИНИМАЛНИ УСЛОВИ И НАЧИН НА ОРГАНИЗАЦИСКА ПОСТАВЕНОСТ И ТЕХНИЧКА ОПРЕМЕНОСТ ЗА ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА КОМУНИКАЦИЈА СО ПОТРОШУВАЧИТЕ ЗАРАДИ ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА ПРОПИШАНИОТ КВАЛИТЕТ НА УСЛУГИТЕ ШТО ГИ ОБЕЗБДУВА СНАБДУВАЧОТ

Организациска поставеност на снабдувачот и служби за информирање, подршка и автоматска обработка на податоци

Член 50

(1) Снабдувачот е должен да обезбеди служба за грижа, подршка и советување на потрошувачите како и за давање на информации за нивните права и обврски кон снабдувачот и кон операторите на мрежата;

(2) Во рамките на службата од став 1 на овој член снабдувачот е должен да формира повикувачки центар, како и соодветна веб страна на која потрошувачите ќе можат да ги добијат известувањата и услугите од став 1, како и да достават известување за прекините во снабдувањето со електрична енергија кои понатака снабдувачот ќе ги проследи до соодветниот оператор на мрежата, односно до неговите контролни електроенергетски центри кои оперираат со поедини делови од преносната/дистрибутивната мрежа;

(3) Снабдувачот е должен да обезбеди служба за автоматска обработка на податоците од сметките за електрична енергија и електронска архива на сметките за електрична енергија;

(4) Снабдувачот е должен да овозможи потрошувачот да може да ги провери своите плаќања кон снабдувачот директно во просториите на Снабдувачот како и да добие писмен извод од листата на платени и неплатени сметки; и

(5) Снабдувачот е должен да обезбеди потрошувачот да може по електронски пат со интернет врска да ја проверува состојбата со наплатата на сметките за електрична енергија, како и други информации кои согласно овие правила треба да ги обезбеди за потрошувачот на електрична енергија.

X. НАЧИН И ПОСТАПКИ ЗА КОМУНИКАЦИЈА И РАЗМЕНА НА НА ИНФОРМАЦИИ МЕЃУ СНАБДУВАЧОТ И ОПЕРАТОРИТЕ НА СООДВЕТНИТЕ СИСТЕМИ ЗАРАДИ ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА ПРОПИШАНИОТ КВАЛИТЕТ НА ЕЛЕКТРИЧНАТА ЕНЕРГИЈА

Обврска на снабдувачот за воспоставување на соодветна комуникација со операторите на соодветните мрежни системи

Член 51

(1) Снабдувачот и операторите на соодветните мрежни системи се должни да комуницираат и разменуваат податоци и информации заради обезбедување на пропишаниот квалитет на испорачаната електрична енергија и услугите што ги обезбедуваат операторите.

(2) Снабдувачот и операторот на соодветниот мрежен систем се должни да изготват Протокол за комуникација и размена на податоци и информации во согласност со овие Правила.

(3) Протоколот од став 2 на овој член, особено содржи:

- 1) известување за планирани прекини во траење поголемо од 1 час,
- 2) време на реализација на планирани прекини,
- 3) прекин на превземање и испорака на електрична енергија на потрошувачи по барање на снабдувачот,
- 4) комуникација и размена на податоци и информации во услови на виша сила,

5) доставување на податоци од отчитувањето на броилата

Известување за планирани прекини

Член 52

(1) Операторот на соодветниот систем има право, по предходно известување да ја прекине испораката на електричната енергија на потрошувачите во следните случаи:

- 1) Вршење на редовни или вонредни прегледи и одржување на мрежата;
- 2) Вршење на испитување или контролни мерења;
- 3) Одржување и/или испитување на мерната опрема;
- 4) Реконструкција и проширување на мрежата, уредите и инсталациите;
- 5) Приклучување на нови корисници на мрежа.

(2) Долгорочните и оперативните планови за прекините од став 1 и нивното траење се предмет на известувања и координација на дејствувањето што операторите на соодветните системи се должни да ги доставуваат до снабдувачот.

Член 53

(1) Краткотрајни планирани прекини во делови од електродистрибутивната мрежа, заради прегрупирање на оптоварување, обезбедување на место на работа и други манипулации, со цел да се обезбеди оптимален режим на дистрибутивната мрежа, не се предмет на информирање на снабдувачот.

(2) Краткотрајните планирани прекини од став (1) на овој член операторот на електродистрибутивната мрежа ги прави во време кога оптоварувањето во електродистрибутивната мрежа е најмало, со цел помал број на потрошувачи да бидат засегнати со прекилот.

(3) Со одредени потрошувачи, во зависност од планираните активности и своите расположливи капацитети, операторот на електропреносната мрежа го договара времето за прекин во испораката на електрична енергија по претходен договор со снабдувачот околу типот и времето на прекилот.

Член 54

(1) Во процесот на планирање, организација и реализација на планираните прекини во преносната/дистрибутивната мрежа, операторите на соодветните системи и снабдувачот се должни да разменуваат податоци и информации, со цел времето на прекин на испораката на електрична енергија да биде одредено во најповолен термин за корисниците на дистрибутивната мрежа.

(2) Информациите од став (1) на овој член особено содржат:

- 1) датум;
- 2) време на започнување на прекилот;
- 3) планирано времетраење на прекилот;
- 4) реон кој е опфатен со прекилот;

Член 55

(1) Операторот на соодветниот систем за планираните долготрајни прекини во преносната/дистрибутивната мрежа е должен да го известува снабдувачот најмалку 24 часа пред почетокот на планираниот прекин.

(2) Информацијата за планираните прекини операторот на соодветниот систем ја доставува до снабдувачот, по факс и/или електронска пошта.

(3) Информацијата од став 2 на овој член операторот на соодветниот систем ја објавуваат на нивната веб страна.

Член 56

(1) Операторот на соодветниот систем настојува планираните прекини во делови од преносната/дистрибутивната мрежа да бидат со што е можно пократко времетраење, а истовремено да бидат обезбедени услови за сигурна и безбедна реализација на планираниот прекин.

(2) Операторот на соодветниот систем е должен да обезбеди услови за исклучување на што е можно помал реон, во зависност од можностите на преносната и дистрибутивната мрежа.

Размена на податоци и информации при редовно отчитување на броила

Член 57

(1) Операторот на соодветниот систем врши мерење на испорачаната електрична енергија на потрошувачи и снабдувачот преку мерни уреди кои ги вградува, одржува, контролира и менува согласно Законот за енергетика, Законот за метрологија и Мрежните правила за пренос/дистрибуција на електрична енергија.

(2) Операторот на соодветниот систем е одговорен за управување со собраните мерни податоци.

(3) Управувањето со мерни податоци подразбира:

- 1) обработка на мерните податоци во форма за пресметка;
- 2) проценка и замена на мерните податоци;
- 3) архивирање и чување на мерните податоци во база на мерни податоци;

Член 58

(1) Операторот на соодветниот систем ги доставува мерните податоци до снабдувачот во форма и на начин утврден од страна на операторот на соодветниот систем.

Член 59

(1) За мерните уреди каде ОДС не извршил отчитување, а за истите потрошувачот доставил измерени податоци во писмена форма до снабдувачот, истиот е должен да ги достави добиените мерни податоци до ОДС.

Размена на податоци и информации при отчитување на броила по барање на снабдувач

Член 60

(1) Снабдувачот има право да побара од операторот на соодветниот систем да изврши отчитување на мерните уреди на потрошувачите во случај на:

- 1) приговор на сметка или фактура за потрошена електрична енергија од потрошувач кој се однесува на мерните податоци;
- 2) раскинување на Договор за снабдување со електрична енергија;
- 3) промена на сопственоста на објектот или при давање под закуп од страна на сопственикот на трето лице;

(2) Во случаите од став (1) снабдувачот е должен до операторот на соодветниот систем да достави барање за отчитување на мерниот уред (во понатамошниот текст: Барање за отчитување), на образец БПО.

(3) Операторот на соодветниот систем во рок не подолг од 8 дена од добивање на барањето од став (1) треба да изврши отчитување на мерните уреди и мерните податоци да ги достави до снабдувачот.

Комуникација и размена на податоци и информации при прекин на испораката на електрична енергија на потрошувачите

Член 61

(1) Во случај на непланиран прекин во испорака на електрична енергија подолг од 8 часа операторот на соодветниот систем е должен да го извести снабдувачот најмногу 24 часа од настанувањето на непланираниот прекин.

(2) Известувањето од став (1) особено содржи:

- 1) датум на настанување на прекилот;
- 2) време на започнување на прекилот;
- 3) времетраење на прекилот;
- 4) причина за настанување на прекилот;
- 5) реон кој е опфатен со прекилот;

Член 62

(1) Операторот на соодветниот систем има право да ја прекине испораката на електричната енергија на потрошувачите во случај:

1) на утврдување на неовластено користење на електричната енергија согласно соодветните Мрежни правила;

2) ако користењето на објектите, уредите и инсталациите на корисникот претставуваат непосредна опасност за животот и здравјето на луѓето и имотот;

3) во други случаи утврдени со соодветните Мрежни правила;

(2) За прекинувањето на испораката на електричната енергија од став (1), операторот на соодветниот сист треба писмено да го извести снабдувачот во пропишана форма најкасно 24 часа по извршеното исклучување.

Прекин на испораката на електрична енергија на потрошувачите по барање на снабдувачот

Член 63

(1) Снабдувачот има право да побара операторот на соодветниот систем да ја прекине испораката на електрична енергија на потрошувачите во случај на:

1) неплаќање на доставената сметка или фактура за потрошена електрична енергија по истекување на пропишаниот рок за плаќање;

2) раскинување на Договорот за снабдување со електрична енергија;

3) потрошувачот не склучи договор за снабдување со електрична енергија согласно Правилата за снабдување на потрошувачи со електрична енергија;

Член 64

(1) За реализација на прекините на испорака на електрична енергија, најмалку 3 дена пред истекот на секој календарски месец, снабдувачот до операторот на соодветниот систем доставува листа на потрошувачи на кои треба да им биде прекината испораката во месецот кој следи.

(2) Операторот на соодветниот систем во согласност со своите расположливи капацитети за реализација на прикини на испорака на електрична енергија и повторно

приклучување врши реализација на прекини на испорака на електрична енергија содржани во листата од став (1).

Член 65

(1) Во случај кога причината за прекин на испорака на електрична енергија на потрошувачот престанала да важи, снабдувачот го известува операторот на соодветниот систем за негово повторно приклучување на мрежа.

(2) Пред приклучувањето од став (1) на овој член да биде извршено, потрошувач е должен да го плати надоместокот за повторно приклучување на соодветниот систем.

Комуникација и размена на податоци и информации во услови на виша сила

Член 66

(1) Операторот на соодветниот систем има право да ја намали, ограничи или прекине испораката на електричната енергија на тарифните потрошувачи, за времетраењето на вишата сила и за време на санирањето на последиците од вишата сила.

(2) Во услови на виша сила операторот на соодветниот систем треба да го информира снабдувачот за прекините во напојувањето со електрична енергија, реоните кои се опфатени, за проценетото времетраење на планираните прекини, за времетраењето на прекините заради појава на дефекти во делови од дистрибутивната мрежа, предизвикани од Виша сила, како и за други корисни информации, кои му се неопходни на снабдувачот, за негова комуникација со потрошувачите.

(3) Начинот на комуникација и размена на информации и податоци помеѓу двете страни во услови на виша сила може да биде преку електронска пошта или факс.

Х. УСЛОВИ И ПОСТАПКА ЗА ИСКЛУЧУВАЊЕ НА ПОТРОШУВАЧИТЕ ОД ПРЕНОСНИОТ ОДНОСНО ДИСТРИБУТИВНИОТ СИСТЕМ ЗА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА ВО СЛУЧАЈ КОГА НЕ ГИ ИСПОЛНУВААТ ОБВРСКИТЕ УТВРДЕНИ СО ЗАКОН, ПРОПИС И ДОГОВОР

Услови за исклучување на потрошувач од мрежа

Член 67

(1) Согласно Законот за енергетика:

1) По барање на снабдувач, операторот на електропреносниот односно електродистрибутивниот систем може да исклучи потрошувач од соодветниот систем во постапка утврдена со овие Правила за снабдување; и

2) По барање на снабдувач, операторот на електропреносниот односно електродистрибутивниот систем може да исклучи потрошувач од соодветниот систем доколку нема склучен договор за снабдување (освен по исклучок согласно член 5 став 5 од овие правила или доколку договорот за снабдување престанал или бил раскинат).

Постапка за исклучување на потрошувач по барање на снабдувачот

Член 68

(1) Операторот на соодветниот систем е должен по барање на снабдувачот, да ја прекине испораката на електричната енергија на пресметковното мерно место поради неплаќање на доставена сметка или фактура, ако потрошувачот, не ја платил сметката или фактурата по истекувањето на рокот од опомената, согласно член 17 став 3 од овие правила.

(2) Потрошувачот на кој му е прекината испораката на електричната енергија поради неплатена сметка или фактура е должен да ги плати трошоците за повторно приклучување.

Член 69

(1) Доколку потрошувачот од член 20 од овие правила, во рок од 15 дена од доставување на барањето за промена на одредбите на договорот за снабдување не го потпише договорот, операторот на дистрибутивниот систем, по барање на снабдувачот, има право да му ја прекине испораката на електрична енергија.

Постапка за исклучување на потрошувач поради раскин односно прекин на договорот за снабдување

Член 70

(1) Потрошувач, може во писмена форма да поднесе барање до снабдувачот за раскинување на договорот за снабдување, со отказан рок од 45 дена.

(2) По добивањето на барањето за раскинување на договорот за снабдување со електрична енергија, снабдувачот е должен врз основа на отчитување на броилото за електрична енергија на потрошувачот да му достави фактура за сите парични обврски согласно договорот.

(3) Ако потрошувачот не изврши откажување на договорот согласно став 1 на овој член и/или не овозможи отчитување на броилото, поради што снабдувачот не може да достави фактура, е должен да ја плати целата електрична енергија до денот на отчитување на броилото.

Член 71

(1) Снабдувачот може да го раскине договорот за снабдување со електрична енергија на потрошувачот, во следните случаи:

1) ако потрошувачот дал неточни или нецелосни податоци кои оневозможуваат редовно исполнување на договорните обврски, или кога предметните податоци не бидат исправени во бараниот рок;

2) ако потрошувачот не ги отстрани причините поради кои му е прекинато снабдувањето со електрична енергија во рок од 90 дена од денот на прекинувањето во снабдувањето со електрична енергија;

(2) Најмалку 3 дена пред раскинување на договорот од став 1 на овој член снабдувачот е должен за раскинувањето на договорот со потрошувачот да го извести операторот на соодветниот систем и да поднесе барање за исклучување на потрошувачот.

Член 72

(1) Договорот за користење на преносната или дистрибутивната мрежа престанува да важи во следните случаи:

1) поради престанок на постоење на правното лице;

2) поради промена на сопственоста на објектот или издавање на објектот под закуп; и

3) поради настанување на други околности за престанување на договорот и неисполнување на одредбите од договорот.

(2) Доколку, од било која причина, со другото правно лице кое го користи или управува објектот не е можно да се склучи нов договор за користење на преносната или дистрибутивната мрежа, операторот на соодветниот систем може да склучи договор на одредено време со правното лице, за користење на мрежата доколку до денот на склучување на договорот се подмирени сите финансиски обврски за тоа мерно место.

(3) Ако во случаите од став 3 на овој член, не се склучи договор во рок од 90 дена од престанок на постоење на правното лице, пресметковното мерно место може да се исклучи.

(4) Новиот корисник е должен да склучи нов договор за користење на преносната или дистрибутивната мрежа.

Член 73

(1) Квалификуваниот потрошувач го губи статусот на потрошувач приклучен на мрежа, доколку на исклучено пресметковно мерно место поради престанување на договорот за снабдување со електрична енергија, потрошувачот во рок од 1 година не склучи нов договор за снабдување со електрична енергија, при што приклучокот на местото на спојување со соодветната мрежа може да се демонтира.

XI. НАЧИН, ФОРМА И РОКОВИ ЗА ПОДНЕСУВАЊЕ НА ИЗВЕШТАИ ОД СНАБДУВАЧОТ ДО РЕГУЛАТОРНАТА КОМИСИЈА ЗА ЕНЕРГЕТИКА

Обврска на снабдувачот за доставување извештаи до Регулаторната комисија за енергетика

Член 74

(1) Снабдувачот е должен да доставува до Регулаторната комисија за енергетика, по нејзино барање и во определен рок, информации и извештаи за своите трансакции и деловните активности што произлегуваат, завршуваат или поминуваат на територијата на Република Македонија.

(2) Снабдувачот е должен да доставува до Регулаторната комисија за енергетика, во рок определен во лиценцата, информации и извештаи за своите трансакции и деловните активности што произлегуваат, завршуваат или поминуваат на територијата на Република Македонија.

(3) Снабдувачот е должен да го достави до Регулаторната комисија за енергетика образецот за Договор за снабдување кој ќе биде понуден на потрошувачите, заради разгледување и одобрување на истиот.

XII. НЕОПХОДНИ ИНФОРМАЦИИ КОИ СНАБДУВАЧОТ ИМ ГИ ОБЕЗБЕДУВА НА ПОТРОШУВАЧИТЕ ПРЕКУ СМЕТКИТЕ КАКО И ПРЕКУ ЈАВНО ДОСТАПНИТЕ МЕДИУМИ

Општи информации во фактурата која снабдувачот ја фактурира на потрошувачот

Член 75

(1) Информации за идентификација на снабдувач, потрошувач, идентификација на местото на мерење/ испорака и начинот на отчитување:

- 1) Снабдувач (Име на правното лице, Адреса);
- 2) Потрошувач (Име и презиме на физичкото лице, име на правното лице, Адреса);
- 3) Контролен центар на оператор/снабдувач, кориснички број на потрошувач/ мерно место;
- 4) Отчитувачка група, фактура за период - од/до, место и дата на издавање.

(2) Фактура бр. XX, оригинал/копија, Општи информации:

- 1) Број на корисник;
- 2) Место на потрошувачка и категорија на потрошувач согласно тарифен систем за пренос односно дистрибуција;

- 3) Број на место на потрошувачка;
 - 4) Измерена количина на електрична енергија по тарифни елементи согласно тарифните системи за пренос и дистрибуција на електрична енергија, согласно категоријата на потрошувачот;
 - 5) (Договорени количини и цени на електрична енергија (ДЕН), надоместок за користење на пазарот (ДЕН), надоместоци за користење на преносната/дистрибутивна мрежа* (ДЕН)) - даночна основица (ДЕН), данок на додадена вредност 18% (ДЕН), комунална такса за јавно осветлување (ДЕН), камата за задоцнето плаќање фактури (ДЕН).
 - 6) Вкупен износ на фактурата (ДЕН);
 - 7) Вкупен износ со рок на плаќање до (ден.месец.година) (ДЕН);
 - 8) Известување за наплата на камата за неподмирен долг во предвиден рок;
 - 9) Забелешка за:
 - Висина на заостанат долг (ДЕН);
 - Рок на плаќање на заостанатиот долг;
 - Начини на плаќање на заостанат долг;
 - Известување дека потрошувачот е должен согласно одредба од овие Правила да побара фактура од контролниот центар на снабдувачот на чие подрачје припаѓа доколку истата не ја добил за претходен пресметковен период;
 - 10) И други информации согласно член 30 од овие правила.
- *) Трошоците за користење на преносната/дистрибутивната мрежа се наоѓаат во сметката што снабдувачот ја доставува на потрошувачите доколку има склучено договор со соодветните оператори да го наплатува надоместокот за користење на мрежите и другите услуги на операторите на мрежите преку својата наплатна мрежа.

Член 76

(1) Доколку снабдувачот го нема склучено погореспоменатиот договор* со операторите на мрежите, операторите на мрежите треба да доставуваат до потрошувачот посебна сметка за наплата на надоместокот за користење на соодветната мрежа односно за услугите кои ги дава соодветниот оператор.

Информации кои снабдувачот им ги обезбедува на потрошувачите преку јавните медиуми

Член 77

(1) Информации кои снабдувачот им ги обезбедува на потрошувачите преку јавните медиуми се:

- 1) Известувања во соработка со соодветниот оператор за планираните долготрајни прекини во снабдувањето со електрична енергија на поголеми реони напојувани од преносната/дистрибутивната мрежа, најмалку 24 часа пред почетокот на планираниот прекин;
- 2) Известувања во соработка со соодветниот оператор за исклучувања на поголеми реони напојувани од преносната/дистрибутивната мрежа во случај на настапување на кризна состојба во напојувањето односно снабдувањето со електрична енергија.
- 3) Известувања во соработка со соодветниот оператор за исклучувања на поголеми реони напојувани од преносната/дистрибутивната мрежа во случај на настапување на причини дефинирани како „виша сила“, согласно закон.
- 4) Промотивни известувања за користа врз човековата околина од користењето на електрична енергија добиена од обновливи извори.

ХИИ. ЗАШТИТА НА ПОТРОШУВАЧИТЕ

Обврски, права и одговорности на снабдувачот

Член 78

(1) Согласно Законот за енергетика и овие Правила, снабдувачот е должен да:

- 1) потпише договор за користење на мрежата со соодветниот оператор, во свое име и во име на потрошувачите кои ги снабдува со електрична енергија,
- 2) ги почитува и постапува согласно одредбите од Законот за енергетика, овие Правила, соодветните Мрежни правила и Правилата за пазар на електрична енергија,
- 3) ги фактурира и наплатува сметките од потрошувачите,
- 4) изготвува договори, пресметки и известувања кои се доставуваат до потрошувачите,
- 5) обезбеди грижа за потрошувачи и дава информации, поддршка и советување на потрошувачи,
- 6) води и ажурира документација во врска со фактурирањето и наплатата на сметките, или било која друга документација предвидена со овие Правила, соодветните мрежни правила и Правилата за пазар на електрична енергија,
- 7) ги разгледува приговорите и дава одговор на поднесениот приговор до потрошувачот,
- 8) ги известува писмено потрошувачите барем еднаш годишно, за нивните права и обврски со потпишаните договори за снабдување,
- 9) го достави до Регулаторната комисија за енергетика образецот за Договор за снабдување кој ќе биде понуден на потрошувачите, заради разгледување и одобрување на истиот, и
- 10) дава информации на потрошувачите во име на операторот на соодветниот систем.

Обврски, права и одговорности на потрошувачот

Член 79

(1) Согласно Законот за енергетика и овие Правила, општите принципи, права и обврски за потрошувачот се:

- 1) чесен и рамноправен третман при снабдувањето со електрична енергија од страна на снабдувачот и отворен пристап на информациите со кои располага снабдувачот, а се однесуваат на снабдувањето со електрична енергија, не вклучувајќи ги доверливите информации и податоци,
- 2) обврска за плаќање на сметките за потрошената електрична енергија,
- 3) право на поднесување на приговор до снабдувачот согласно член 18 од овие Правила.

Член 80

(1) Ако мерниот уред се наоѓа на имот на потрошувачот, истиот е должен да му овозможи на овластено лице на операторот на електродистрибутивниот систем право на пристап на имот или објект каде се наоѓа мерниот уред заради:

- 1) читање на мерните уреди,
- 2) контрола, вградување, надзор, замена и одржување на опремата на мерното место,
- 3) исклучување на потрошувач кога постапува спротивно со условите за користење на електродистрибутивниот систем пропишани во мрежните правила за дистрибуција на електрична енергија, и
- 4) исклучување на потрошувачот по барање на снабдувачот, во согласност со одредбите од овие Правила.

(2) Ако кај потрошувачот е оневозможен пристапот на операторот на електро дистрибутивниот систем за отчитување на броилата за електрична енергија, потрошувачот е должен по претходно доставено барање во писмена форма од операторот, да ги отчита и достави состојбите на броилото во рок определен во барањето.

(3) Ако потрошувач спречува пристап до броилата за електрична енергија и не постапи по барањето од став 2 на овој член, операторот на дистрибутивниот систем, има право да покрене прекршочна постапка согласно Законот за енергетика.

(4) Во рок од 8 дена пред превземање на дејствија од став 3 на овој член, операторот на дистрибутивниот систем треба да достави писмено известување до потрошувачот за намерата.

Заштита на електроенергетските објекти, уреди и инсталации на потрошувачот

Член 81

(1) Потрошувачот е одговорен за сигурноста, користењето и техничката исправност на сите свои електроенергетски објекти и инсталации.

(2) Ако операторот на преносниот/дистрибутивниот систем утврди дека електроенергетските објекти, и инсталации на потрошувачот се неисправни односно дека нивното користење би можело да доведе до опасност за животот или здравјето на луѓето или нивната сопственост, должен е по писмен пат да го извести снабдувачот, а на купувачот да му даде рок за отстранување на утврдените неисправности.

(3) Ако потрошувачот не ги отстрани утврдените неисправности во утврдениот рок, операторот на соодветниот систем, во договор со снабдувачот, ќе му ја прекине испораката на електрична енергија на потрошувачот и за тоа ќе го извести државниот инспекторат за техничка инспекција односно електроенергетскиот инспектор.

Член 82

(1) Заштитата на електроенергетските објекти и инсталации на потрошувачот треба да биде изведена во согласност со важечките прописи, државните стандарди за тој вид опрема и со издадената енергетска согласност за приклучување на соодветната електроенергетска мрежа.

(2) Заштитата на електроенергетските објекти и инсталации на потрошувачот и уредите и инсталациите на соодветниот оператор на мрежата треба да бидат меѓусебно ускладени. Техничката ускладеност ја проверува соодветниот оператор на мрежата.

(3) Потрошувачот е должен заштитните уреди на своите електроенергетски објекти и инсталации кои се во редовен погон да ги одржува во состојба согласно техничките прописи.

(4) Потрошувачот е должен да превземе мерки кои треба да ги заштитат неговите електроенергетски објекти и инсталации за време на прекини и пречки во напојувањето со електрична енергија.

(5) Операторот на електропреносниот/електродистрибутивниот систем е должен по писмен пат да го извести потрошувачот за промената на погонските услови во мрежата а потрошувачот е должен да го прилагоди нивото на заштита на заштитните уреди и опрема на електроенергетските уреди на овие промени.

(6) Операторот на електропреносниот/електродистрибутивниот систем е должен по писмен пат да го извести потрошувачот за зголемувањето на струјата на куса врска во високонапонската и/или среднонапонската мрежа ако тие вредности се поголеми од оние за кои се димензионирани заштитните уреди и опрема на електроенергетските уреди на потрошувачот а потрошувачот е должен да го прилагоди нивото на заштита на своите заштитни уреди и опрема на зголемувањето на струјата на куса врска.

(7) Операторот на електропреносниот/електродистрибутивниот систем е должен да го предупреди потрошувачот чии електроенергетски уреди и инсталации предизвикуваат повратни штетни влијанија на снабдувањето со електрична енергија на другите потрошувачи. Потрошувачот кој и покрај предупредувањето не превзел мерки за одстранување на повратните штетни влијанија при погонот на неговите електроенергетски уреди и инсталации, е одговорен за штетата која во такви околности ќе се предизвика на електроенергетската опрема и уреди на другите потрошувачи.

(8) Операторот на електропреносниот/електродистрибутивниот систем или потрошувачот има право да бара утврдување на нивото на пореметувања и пречки во снабдувањето со електрична енергија на пресметковното место на потрошувачот. Доколку причината за настанувањето на пречките (со ниво над дозволеното) е поради повратното влијание на електроенергетските уреди на потрошувачот, потрошувачот ќе ги надомести трошоците за извршување на испитувањето, во спротивно, доколку тоа не е случај тоа ќе го направи соодветниот оператор. Операторот на електропреносниот/електродистрибутивниот систем има право да изврши испитување на пореметувањата и пречките во снабдувањето со електрична енергија на пресметковното место на потрошувачот, пред приклучувањето или за време на користењето на приклучокот.

(9) Доколку потрошувачот не постапи согласно предупредувањата и известувањата на операторот на електропреносниот/електродистрибутивниот и не ги сведе пореметувањата и пречките кои ги причинуваат неговите електроенергетски уреди и инсталации на дозволено ниво, согласно електроенергетската согласност и договорот за користење на мрежата, операторот на електропреносниот/електродистрибутивниот систем може да го исклучи од напојувањето со електрична енергија.

(10) Потрошувачот е должен да ги превземе сите мерки како би го одржувал факторот на моќноста соопф во дозволени рамки согласно електроенергетската согласност и договорот за користење на мрежата.

Член 83

(1) Електроенергетските објекти и инсталации на потрошувачот не смеат да прават пречки на преносот на информации и сигналите на управување со електропреносната/електродистрибутивна-та мрежа.

(2) Доколку потрошувачот не превземе мерки за оневозможување на пречките од став 1 на овој член, соодветниот оператор на мрежата може како крајна мерка да превземе исклучување на потрошувачот од напојување од електроенергетската мрежа.

(3) На потрошувачот му е забрането без претходен договор со соодветниот оператор да ја користи мрежата за пренос на информации и сигнали.

XIV. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Влегување во сила

Член 84

(1) Овие Правила влегуваат во сила со денот на објавување во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе се применуваат од 1 јули 2013 година.

Бр. 02-2119/1
13 ноември 2012 година
Скопје

Претседател,
Димитар Петров, с.р.

Прилог 1

Индикатори за комерцијален квалитет на услугата на снабдувачот

Р. бр.	Индикатор на квалитет	Единица мерка
1	Број на посети во центар (служба) за односи со потрошувачи	Вкупно
		На 100 тарифни потрошувачи
2	Просечно време на чекање во центарот за служба за односи со потрошувачи	минути
3	Број на повици	Вкупно
		На 100 потрошувачи
4	Број на поднесени приговори за точноста на сметките, односно фактурите за потрошената електрична енергија, по напонско ниво и по категорија на потрошувач;	Вкупно
		На 100 потрошувачи
5	Просечно време на одговор на писмен приговор на потрошувач	ден
6	Просечно време на чекање во центарот за служба за односи со потрошувачи	ден
7	Просечен број на самоотчитување на броила по краен потрошувач	
8	Процент на проценети сметки	%
9	Број на ревидирани сметки	Вкупно
		На 100 потрошувачи
10	Број на исклучени потрошувачи поради неплаќање на сметките, односно фактурите за потрошената електрична	

	Енергија, по напонско ниво и по категорија на потрошувач		
11	Временски период од склучување на договорот за снабдување до приклучување на мрежа	Број на склучени договори за снабдување	
		Средно време од склучување на договор до приклучување	ден
12	Процент на одговорени телефонски повици		
13	Процент на недоставени сметки		
14	Просечно време на чекање при телефонски повици во Центар за односи со потрошувачи		